

חלום העיגולים

מאת: יוסף טל

אני אוהב את הדרמה במוסיקה של טל. נדמה לי, שתוך כדי עיסוק בה למדתי להבחין בשמחה, בצער, בחרדה, בכעס העצור או המתפרץ, באופטימיות, בדחיה ובאינטרוברטי. אכן, סוגי הבעה כאלה ואחרים וחסרי שם יוצרים רצף דרמטי שאינו נותן מנוח במשך כל הקנטטה.

הסיפור הוא חלום הנעשה מציאותי. מנהיג סמכותי אשר קבע נורמות לעדתי מגיע לרעיונות ולמחשבות חדשים וחורגים. כשהדבר מתברר לבני הקהילה, הם מתקוממים נגדו, דוחים אותו ומתאספים במעגלים לשיחות נרגנות. נסיונותיו להסביר ולהתפייס, לחפש מעמד במקום אחר נדחים בלעג, מכיון שידברו עליו גם שם. ביאושו, כאשר נראה שגם בעולם הבא אין מקומו מובטח, הוא עושה מחווה של כאב עמוק המביא לידי התפייסות.

אמנם, אין הוא מוותר על רעיונותיו החדשים אבל שוב הוא נוטל את האחריות לקהילה.

הטקסט לקוח מ"ספר תיקון הלב" של רבי נחמן מברצלב שערך פנחס שדה, והוא מבוסס על דברים בעל פה שאמר רבי נחמן וכתבם רבי נתן, החשוב בתלמידיו, אחרי מותו.

ערכה את הליברית, מתוך הנוסח של פנחס שדה, מיכל גוברין.

DREAM OF THE CIRCLES

Cantata by Josef Tal (1910-)

I like the drama in Tal's music. In working with his music it seems to me that I can distinguish the joy, the sorrow, the anxiety, the anger, the optimism, the introversion and the rejection. As a matter of fact, all these create the dramatic sequence which does not let one relax during the whole cantata.

The story is of a dream come true. A dominant authoritarian leader who has created certain norms for his people, arrives at new and strange ideas. When his people realise this, they object and meet in circles to angrily discuss these ideas. His attempts to explain and to conciliate or to find a position elsewhere, are rejected with spite, since they will talk about him there too....

In his despair, when he realises that his place is not assured in the next world either, he makes a gesture of deep pain which leads to conciliation.

He does not give up his new ideas, yet he again assumes responsibility for his people.

The text is taken from "Tikun Halev" by Rabbi Nahman of Bratslav, (1772-1811) as committed to writing, after his death, by his disciple Nathan b. Naphtali, and edited by Pinhas Sadeh.

Michal Govrin based the libretto on Sadeh's version.

אמש בקונצרט / הרי גולומב

רמת ביצוע גבוהה בקונצרט העשור של זמרי קאמרן

קונצרט העשור של זמרי קאמרן מיצירות ויוואלדי, יוסף טל ובטהובן

אפשר להבין ולהצדיק את רצונם של זמרי קאמרן ושל מנצחם אבנר אתי לחוג את יוכל העשור שלהם ברוב עם ובליווי תזמורת בהיכל התרבות, גם אם עיקר פעילותה ותרומתה של המקהלה לחיי המוסיקה שלנו היא בשירת אר קפלה (מקהלה ללא ליווי). בבחינת היצירות נשמרה מרכזיותה של המקהלה, והתזמורת הקאמרית הישראלית העניקה לה תמיכה של מלווה נאמן, היורע שהצלחתו כמידת צניעותו.

יצירתו של יוסף טל, "חלום העיגולים", זכתה לביצוע בכורה עולמי מרשים. יצירה מרגשת זו ממחישה את תכונתה של המוסיקה כאומנות שאין רוחנית ומופשטת, אך אין גם מוחשית וחושנית ממנה. טל גייס הצללות מרטיטות של קול האדם ושל הרכב כלי מקורי ומפתיע לשירות המסר הרוחני של הטקסט, והמקהלה והסולן ירון וינרמילר הפכו את הביצוע לחוויה בלתי נשכחת.

הקונצרט נפתח והסתיים ביצירות מן הרפרטואר הקלאסי - מגניפיקאט מאת ויוואלדי ומיסה מאת בטהובן (האחרונה בהשתתפות מקהלת האיחוד). בדרך כלל היתה רמת הביצוע המקהלתי גבוהה ביותר, בעור שהומרים הסולנים לא תמיד הגיעו לאותה רמה. קולה הצלול והנקי של גילה ירון האפיל לעתים על השאר, וזימרתה של שרה בש היתה החוליה החלשה ביותר בביצוע.

קטע
מעיתון
מיום
ידיעות אחרונות
28 NOV 1985

אמש במוסיקה

שמחת עניים

מה קרה לזמרי קאמרן, שהציגו אמש כרטיס ביקור של מקהלה עם צליל שטוח כמו פח חלוד? מה קרה לאבנר איתי, שהציג את "המגניפיקט" של ויואלדי בניצוח חסרהשדאה וסגנון. כל זה קרה בקונצרט העשור של מקהלת קאמרן בהיכל התרבות (עם התזמורת הקאמרית) - שלא הפך, לצערי, לחוויה מדגשת.

"חלום העיגולים" של יוסף טל - זו יצירה אנכי רוניסטית, חסרת רמיון וטבולה ברוטב של פשטנות. והיא הוסיפה שמן למדורת שמחת העניים.

כמה אירוזני הוא שהישועה באה לקונצרט כאשר הצטרפה מקהלת האיחוד. זו הזרימה דם של צליל חם ואנושי בניצוח הנשי של בטהובן. איתי לא הגיש בטהובן גדול ועמוק, אך לפחות התלקים הליריים של היצירה היו סבירים.

בתג העשור נשכח את הקונצרט האומלל מאמש ונגיש זר פרחים לקאמרן על הקונצרטים היפחם והמרגשים של העבר.
חנוך רוזן

תווים לר' נחמן מברצלוב

מאת יהודה כהן

בטהובן כתב רק שתי מיסות, ושתיהן למעשה קונצרטנטיות ואינן מתאימות לפולחן, מה גם שאותו פסוק ב"קדרו" (אני מאמין) המבטא את האמונה ככנסיה האחת, הקתולית, ובטבילה, שמלחינה מיסות מפתחים מאוד, דחוס אצל בטהובן אל תוך תיבות מעטות. ב"מיסה סולמניס" אפילו מכוסות המלים וכמעט אינן נשמעות. המיסות המסורתיות הן תפילות, המיסות של בטהובן הן שירי תהילה. הוא גם אינו מחלק את המיסות לאריות ולפרקי מקהלה. המקהלה שרה את הרוב תוך משחק של החלפה עם הסולנים ובשילובם. במיסה סולמניס מיוחסת זמרת רביעיית הסולנים תמיד לדמותו של ישו, ליסוריו, לרחמים. ואילו במיסה ברו מג'ור - לשימוש מניעים מוסיקליים גרידא. זה מעמיד את המיסה ברו בנקודת מפנה: היא מהפכנית לגבי המיסות המסורתיות של היידן, למשל, והיא מבשרת מה שיגשים בטהובן עצמו כתריסר שנים לאחר מכן במיסה סולמניס. אבנר אתי היטיב למקם את רביעיית הסולנים - בהתאם ליצורה ביצירה - מאחורי התזמורת, לפני המקהלה: גילה ירון, שרה בש, דיוויד פילדסנר וירון וינרמילר היו גוף מאוזן יפה, וכך גם חמשת הסולנים ב"מגניפיקאט" בסול מינור מאת ויואלדי. כאן שתי זמרות הסופרן באו מתוך המקהלה: פנינה ענבר ומרים מלצר, בעוד שבתפקידי האלט, הטנור והבס (ברייטון) היו הומרים זהים עם אלה שבמיסה.

במיסה השתתפה גם מקהלת "האיחוד", וכן אחריו בה שתי המקהלות הזוכות, בהדרכתו המופתית המעולה של אבנר אתי. הוא שלט ביד חזקה בכל הגוף הצלילי - המקהלות, הסולנים והתזמורת הקאמרית הישראלית - ושיחה ליצירות עיצוב מעמיק ומרשים.

ויואלדי: מגניפיקאט בסול מינור; יוסף טל: "חלום העיגולים" לברייטון, למקהלה ולארבעה נגנים (ביצוע בכורה); בטהובן: מיסה ברו מג'ור, אופ' 86; זמרי קאמרן עם התזמורת הקאמרית הישראלית בהשתתפות מקהלת "האיחוד". הסולנים: גילה ירון, פנינה ענבר ומרים מלצר, סופרנות; שרה בש, אלט; דיוויד פילדסנר, טנור; ירון וינרמילר, בריטון; המנצח: אבנר אתי.

זמרי קאמרן פתחו את עונת העשור שלהם בקונצרט חגיגי בהיכל התרבות בתל-אביב. לכבוד המאורע חיבר יוסף טל את הקנטטה "חלום העיגולים" למלים על פי רבי נחמן מברצלוב, בעריכת מיכל גוברין, תאור חלום סוראליסטי על מאבקו של אדם אשר מעז לחדש דבר, ובכל מקום מעזים פנים נגדו ומעגלים עיגולים נגדו. מעבר לתוכן הריאלי של הסיפור, כותב המלחין, מנסה המוסיקה לתת ביטוי למאבק של אדם פורץ מסכמות הווכח בסוף דרכו לקטוף את פרי עמלו! את גיבור הסיפור מייצג זמר בריטון בריאלוג עם המקהלה העוינת". רק ארבעה כלים משתתפים, והם אינם מלווים", אלא משתלבים כשוויזוכיות בהתרחשות המוסיקלית באופן קונצרט. שרון בן-דוד אדר בקלרנית-בס, זיו בן בסקסופון-טנור, חיים סנר בקרן, ואהרון ירון בוולה הפגינו בצד מפעלם המוסיקלי גם אמנות וירטואוזית, והסולן ירון-וינרמילר עמד בריישות הזמרה התובענית. כפי המקהלה היו אפקטים מצולוליים שהוכירו נגינת כלים, והיא הצטיינה בזמרה זכה גם ברציטיבים מהירים באוניסון, לרבות קפיצות מרזוחים בלתי-נחמים.

קורים דברים

סובלים ושרים

ב קונצרט החגיגי לציון עשור למקהלת "זמרי קאמרן" נתגלה הפן האחר של מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו: הוא יו"ר ההנהלה הציבורית של המקהלה, וכדבריו - "מוסיקה היא ההובי הכי אהוב שלי".

המלחין הקשיש יוסף טל, שיצירתו המשובכת "חלום העיגולים" זכתה אותו ערב לביצוע בכורה, אמר בדברי ברכתו לזמרים, במסיבה צנועה שנערכה בתום הקונצרט: "אני מרים כוס מלאה שירה לכבודכם! אתם סבלתם בחזרות, אבל אין דבר, אני סבלתי ליד השולחן, כשישבתי וכתבתי..." ■

FESTIVE CONCERT: Cameran Singers; Israel Chamber Orchestra and the Ihud Choir, Avner Itai conducting. Soloists: Gilah Yaron, soprano; Pnina Inbar, soprano; David Fieldsend, tenor; Guy Barzilay, baritone; Sharon Ben-David Adar, bass clarinet; Sarah Bash, alto; Miriam Meltzer, soprano; Yaron Windmuller, baritone; Gideon Tidhar, baritone; Ziv Ben, tenor saxophone; Aharon Yaron, viola (Mann Auditorium, Tel Aviv, November 27). Vivaldi: Magnificat in G minor; Josef Tal: "Dream Of The Circles" for baritone, choir and 4 instruments; Beethoven: Mass in C Major, Op. 86.

CELEBRATING the 10th anniversary of the Cameran Singers, Avner Itai presented a magnificent programme: two big choral works and the premiere of a new work by Josef Tal.

The choral passages of Vivaldi's Magnificat emerged in lovely sonority. Itai divided, so to speak, sonoral space into two equal parts, establishing a perfect balance between the chorus and the orchestra. Less impressive were soloists Pnina Inbar, Miriam Meltzer, David Fieldsend and Yaron Windmuller. Nothing less than a catastrophe was Sara Bash, alto, who, with a voice deeply trapped down in her throat, almost marred the whole performance. Sarah Bash has no business appearing as a soloist.

In the other big choral work, Beethoven's Mass, the Cameran Singers were joined by the Ihud Choir, which added both volume and freshness and a remarkable sonoric liveliness. The soloists - Gilah Yaron, Sarah Bash, David Fieldsend and Yaron Windmuller - were placed between the chorus and orchestra, and their voices blended beautifully with the combined choruses.

Itai introduced lively dynamics and considerable expression, and though he perhaps did not bring out the full spiritual significance of the music, the performance was undeniably a success.

Special mention must be made of Gilah Yaron, whose soprano hovered enchantingly above the chorus. Sarah Bash was again a detriment.

In between the two great choral works, we were treated to an outstanding work by Josef Tal. *Dream of the Circles* is based on a text attributed to Rabbi Nahman of Bratslav and set for baritone, choir and four instruments (bass clarinet, tenor saxophone, horn and viola). For the soloist, Tal wrote an exciting drama-

tic recitative; soloist Yaron Windmuller was constantly in dialogue with or juxtaposed to the choir, with four instruments providing background colour. Tal has fathomed the text's philosophical meaning, and Israeli music has been enriched by an important new work.

BENJAMIN BAR-AM

אמש בתוס'קה

אנסאמבל רגיש

מאז שאבנר איתי יסד לפני עשר שנים את האנסמבל הווי-קאלי קאמרן, הפכו זמרי קאמרן למקהלה התורמת רבות להתפתחותה של תרבות המוסיקה הקולית בארץ. הם מביאים רפרטואר רחב ומעניין שבו מוצאת את מקומה היצירה הישראלית.

הקונצרט הווגיני שנערך אמש בהיכל התרבות בתל-אביב הוכיח עד כמה הם עדיין רגישים וזקוקים לטיפוח ולהשגחה זהירה.

זמרי קאמרן, עם התזמורת הקאמרית ומקהלת האיחוד, הגישו תכנית מורכבת משתי יצירות גדולות מהספרות הכנסייתית הקאנתולית. ה-מאגניפיקת של אנטוני ויואלדי, האיטלקי מתקופת הבארוק והמיסה בדו מאזור של הקלקיסקאי הרומאי, לדוויג ואן בטהובן. נוסף לכך, הזמינו אצל המלחין יוסף טל (החוגג מלאת 75 שנה) יצירה מבוססת על נושא יהודי.

רמת הביצוע לא היתה אחידה. היו רגעים יפים מאוד, כמו הסדור של המאגניפיקט, של שירה נקייה וצלולה. והיו רגעים אחרים, כמו הלל (גלוריה) של המיסה של בטהובן, שבקושי רב הגיעו לתווים הנכונים.

גם הסולנים לא היו ברמה אחידה. הסופראנו גילה ירון, כסולנית קונצרטי מנוסה, שרה בקול יפה ומסוגן. הפתעה נעימה היתה הסופראנו נינה ענבר, עם קול קטן אך נעים. ירון וינדמילר שוב לקח על עצמו לבצע תפקיד לא מתאים לו. ולהזמין מין מאנגליה טנור עם קול מזיף, דוד פילסנד, היתה טעות חמורה, לא פחות מאשר לקדם לתפקידי סולו את שרה בש, חברת מקהלה ללא אמצעים ווקאליים חולמים.

רות גוטמן בן-צבי

הנאה מקונצרט

ברצוני להגיב על הביקורת של גב' רות גוטמן בן-צבי ("מעריב", 28.11.85), על הקונצרט של זמרי קאמרן, בליווי וי של התזמורת הקאמרית הישראלית.

אני הייתי באותו הקונצרט במסגרת הקורס למוסיקה. אני רוצה לחלוק על הביקורת של הגב' גוטמן על הקונצרט (אני אישית נהניתי ממנו, אולי משום שאני לא מבקרת מוסיקה). ברצוני למחות על חוסר-התייחסות לייצירה של יוסף טל. הגב' גוטמן, בביקורות הרבות שלה על קונצרטים, קוראת כמעט כל פעם לתזמורות למיניהן, להכליל יותר יצירות ישראליות בתוכניות שלהם. והרי לכם יצירה ישראלית בכורה עולמית של יוסף טל, ואפילו לא מלה אחת של התייחסות ליצירה! (פרט לחצי משפט על העובדה שהם ניגנו יצירה משל יוסף טל). חושבתני שכדי לעודד יצירות ישראליות חדשות, היה מותר לגב' גוטמן, מבקרת קונצרטים של עתון כמו "מעריב", להתייחס בכמה מלים ליצירה חדשה כזאת.

גם הקהל התל-אביבי שבא לאותו קונצרט חגיגי, לא הראה מינימום של נימוס ומיהר לצאת להפסקה, במקום לתת למלחין בן ה-75 לעלות על הכמה בכבוד ולקבל מחיאות הכפיים המגיעות לו עבור היצירה החדשה שלו. (הערת המערכת: אכן היתה התייחסות של המבקרת, ליצירתו של יוסף טל, אך מפאת קוצר מקום הושמט הקטע הזה).

קטע „על המשורר“

מעתון

4 DEC 1985

מיום

קונצרט ראשון

ללא ברכת שמים

מאת אביבה שלח

זמרי קאמרן עם התזמורת הקאמרית הישראלית, בהשתתפות מקהלת האיחוד וסולנים, הופיעו בקונצרט חגיגי לפתיחת עונת העשור לזמרי קאמרן. המנצח — אבנר אתי. בתוכנית: ויואלדי — מגניסיקט בסול מינור; טל — „חלום העיגולים“ (1985, בכורה): בטובן — מיסה בדו מז'ור, אופ. 86; היכל התרבות, 27.11.85.

זמרי קאמרן היא מקהלה משוכחת. החתירה העקבית להשגת ביטוי מוסיקלי טהור, הקנתה לאנסמבל רענן זה שפה מקצועית עשירה ומגוונת, והעניקה לקהל שעות רבות של הנאה. במלאת לה עשור הצטרפו אליה התזמורת הקאמרית הישראלית, עימה היא מרבה לשתף פעולה, וכן מקהלת האיחוד שהופיעו בקונצרט חגיגי לפתיחת העונה השביעית בסדרת „קול המקהלות“.

התוכנית היתה טעונת אתגרים והיו בה ביצוע בכורה של יצירה שהולחנה לכבוד האירוע והוקדשה בידי יוסף טל למקהלה ולמנצחה. ולצידה שתי יצירות מספרות המוסיקה הדתית-קתולית משל ויואלדי ובטהובן. ואולם, הציפיות הגדולות נענו רק בחלקן וההבטחה הגדולה נמצאה עדיין כבדה ורבה לכוחם של העושים במלאכה.

שיר ההלל לבורא עולם היה אמנם ויואלדי נאות, אך לא משובב נפש. מדויק אבל לא מרנין. עוד פחות מזה שרתה השכינה על המיסה בדו מז'ור ובטהובן ללא ברכת שמים הוא ממש החמצה. בין הסולנים בלטה ביפי זמרתה גילה ירון בעוד האלט והטנור כאילו נקלעו לשם בשגגה.

„חלום העיגולים“ הוא קנטטה לכריסטון. מקהלה וארבעה כלי נגינה סולנים עליפי טקסט של רבי נחמן מברצלב. שעיקרה חלום ביעותים של „אדם אשר מעז לחדש דבר“. אף כי אין היצירה חוטאת בעודף „חירושים“ היתה המקהלה, כאלמנט שלה, והטקסט המזור נשמע מפיה עשיר ויפה. טובים היו גם ארבעת הנגנים ואליהם הצטרף ירון ויגרמילר, הפעם גם בהגוי ברור ונכון — דבר שקשה להאשימו בו ביצירות האחרות.

Yedioth Chadashoth

26.12.85

מיום

FESTKONZERT DER CAMERAN SINGERS

Von YEHUDA COHEN

Vivaldi: Magnificat in g-Moll:

Josef Tal: Der Traum von den Kreisen

(Uraufführung);

Beethoven:

Messe in C-Dur

Die Cameran Singers und Solisten mit dem Israelischen Kammerorchester und dem „Ichud“-Chor unter Avner Itai.

Die Cameran Singers eröffneten ihre zehnte Konzertsaison mit einem festlichen Konzert im Hechal Hatarbut Tel-Aviv. Anlässlich dieses Jubiläums komponierte für sie Josef Tal die Kantate „Der Traum von den Kreisen“ nach einer Erzählung des Rabbi Nachman von Bratzlaw in Bearbeitung von Michal Govrin, ein surrealistischer Traum vom Ringen eines Menschen, der es wagt, mit etwas Neuem in festes Herkommen einzudringen. Überall greift man ihn an und bildet Kreise gegen ihn. „Über den realen Inhalt der Erzählung hinaus — schreibt der Komponist — versucht die Musik dem Kampf Ausdruck zu verleihen, den ein Mensch führen muss, der gegen die Konvention ankämpft und schliesslich die Früchte seiner Arbeit geniessen darf.“

Den Helden der Handlung verkörpert ein Bariton im Dialog mit dem „feindlichen“ Chor. Es spielen nur vier Instrumente, die nicht „begleiten“, sondern gleichberechtigt mit dem Chor und dem Solisten konzertant am musikalischen Geschehen teilnehmen. Sharon Ben-David Adar (Bassklarinetten), Ziv Ben (Tenorsaxophon), Haim - Sened (Horn) und Aharon Yaron (Bratsche) bewiesen neben d. musikalischen Interpretation auch virtuosos Können, und der Bariton Yaron Windmüller erfüllte die anspruchsvollen Anforderungen. Der Chor brachte Stimmefekte dar, die an instrumentalen Klang heranreichten, und zeichnete sich durch glockenreinen Gesang auch in schnellen rezitativen Passagen mit unbequemen Intervallen aus.

Beethoven schrieb nur zwei Messen, und beide sind im Grunde konzertant und eignen sich nicht für den Gottesdienst, und dies nicht wenig wegen der Behandlung des Textes. Bewusst drängt er den Passus im „Credo“, der das Bekenntnis zum Heiligen Geist, zur katholischen und apostolischen Kirche zur Taufe und zur Vergebung der Sünden, den andere Messekomponisten meist weit ausführen, auf wenige Takte zusammen, in der Missa solemnis lässt er die Worte von einer Chorstimme buchstäblich „herunterleiern“ und deckt sie mit den drei anderen Stimmen mit dem sich ständig wiederholenden Worte „Credo“ zu. Die traditionellen Messen von Bach, von Haydn, sind in Solonummern und Chöre eingeteilt, Beethoven beschäftigt fast durchgehend den Chor, lässt ihn mit den Solosängern abwechselnd oder gemeinsam singen. In der Missa solemnis bezieht sich der Gesang des Soloquartetts auf die Gestalt Jesu, die Liebe, das Erbarmen, während in der C-Dur-Messe die Erwägungen für dessen Anwendung rein musikalischer Natur waren. Dadurch gerät sie an einen Wendepunkt: Sie ist umstürzlerisch gegenüber den traditionellen Messen und sie weist auf die um ein Dutzend Jahre jüngere Missa solemnis voraus.

Der Dirigent Avner Itai tat recht, das Soloquartett hinter dem Orchester und vor dem Chor zu postieren: Gila Yaron (Sopran), Sarah Bash (Alt), David Fieldsand (Tenor) und Yaron Windmüller (Bariton) bildeten ein gut ausgewogenes Ensemble, und das Gleiche gilt auch für die Aufführung des Magnificat in g-Moll von Vivaldi. Hier beteiligten sich zwei Sopranistinnen aus dem Chor, Pnina Inbar und Miriam Meltzer, während Alt, Tenor und Bass (Bariton) die gleichen wie in der Messe waren.

Bei der Messe beteiligte sich auch der „Ichud“Chor (Chor der Kibbuzim), und so waren beide von Avner Itai muster-gültig geleiteten Chöre vereinigt. Er dirigierte den gesamten Klangapparat — Chöre, Solisten und das Israelische Kammerorchester — mit sicherer Hand und gestaltete die Werke tiefgründig und ein-drucksvoll.

Josef Tals Kantate „Der Traum von den Kreisen“

Podolische Legenden

Wer durch Tradition geheiligte Gedankenwelt, Lebenswege, Formen durchbricht, Neues zu finden und zu verwirklichen sucht, findet kein Verständnis in seiner Welt; auch in einer anderen Welt und in Himmel und Hölle wird er keinen Frieden finden, wenn er nicht zu reuiger Umkehr bereit ist. Dies ist der Sinn einer alten jüdischen Legende, die der chassidische Rabbi Nachman aus Brazlaw erzählt, der um 1800 in Podolien lebte und lehrte; er war ein Enkel des Baalshem, des Begründers des Chassidismus.

Der Jerusalemer Komponist Josef Tal hatte diese Legende seiner zwanzigminütigen Kantate „Der Traum von den Kreisen“ zugrunde gelegt, die jetzt uraufgeführt wurde. Tal bezeichnet den Traum des Suchenden, der seine Gedanken verschiedenen Kreisen von Menschen mitteilen möchte, nirgends aber Widerhall findet, als schmerzhaft, versteht ihn aber als untergründig real: ein Widerstand, der aus Seelenheil des von Kreis zu Kreis zu finden retten.

Die Kantate nach einem von Michael Gwynn gestützten Text, ist für Sopran solo, vier Instrumente und Kammerchor komponiert und den „Cameran“-Sängern gewidmet, die unter ihrem Dirigenten Avner Itai ihr zehnjähriges Jubiläum mit der Uraufführung feierten. Die vier Instrumente sind Tenorsaxophon, Baßklarinette, Horn und Bratsche; sie eröffnen

das Werk mit kurzen, sich ergänzenden Motiven, die im Laufe der Komposition melodisch und kontrapunktisch von Bedeutung werden.

Der Chor unterstreicht herausgehobene Worte der Erzählung und bringt die Kritik am Sündigen gegen die Tradition zum Ausdruck, mahnt zur Umkehr, der an und für sich musikdramatischen Anlage entspricht dabei kaum die musikalische Ausdruckskraft des Werkes, das vom Solisten Yaron Windmüller, den Instrumentalisten und Avner Itais Kammerchor optimal interpretiert wurde.

Wer die kürzlich erschienene Autobiographie des Komponisten („Der Sohn des Rabbiners“) gelesen hat, mußte bei der Kantate daran denken, daß Josef Tal in seinem Buch die Kapitel „Kreise“ nennt – vom ersten Kreis „Imago“ bis zum „offenen Kreis – Stationen“. Sollte also die Kantate des jetzt 75jährigen auch etwas autobiographischen Sinn beinhalten?

Musikalisch ist wenig in ihr von Tals Kompositionsstil der letzten Jahrzehnte zu spüren, kein Nachklang seiner elektronischen Experimente und musikdramatischen Versuche; am ehesten dachte man an die Kammeroper „Saul zu Endor“, die – vor dreißig Jahren entstanden – noch immer zu Josef Tals eindrucklichsten Kompositionen zählt.

PETER GRADENWITZ

LES "CHANTEURS CAMERON" CELEBRENT

AVNER ITAI

Un concert solennel, marquant le début des célébrations du 10ème anniversaire des "Chanteurs Cameran" a eu lieu à l'Auditorium Mann avec la participation de quatre chanteurs solistes, l'Israël Chamber Orchestra et la chorale d'Ichud Hakiboutzim. C'est Avner Itai, qui a fondé les "Cameran" et en a perfectionné la qualité jusqu'à ce qu'elle soit devenue une des premières formations ayant un rôle important dans la vie musicale d'Israël.

Trois œuvres importantes ont été choisies pour cette célébration. Le "Magnificat" en sol min. de Vivaldi - une véritable perle du répertoire vocal, dont les "chanteurs Cameran" et l'orchestre ont donné une exécution très homogène. Les voix des deux soprani Prina Inbar et Miriam Meltzer ont été bien assorties, toutefois il aurait fallu nuancer d'avantage leur chant.

La voix de contralto de Sarah Bash possède un timbre très particulier mais le fait de son emplacement sur

la scène ou bien d'une musicalité défaillante, il y avait un décalage entre son chant et l'orchestre.

Un de nos importants compositeurs, Yossef Tal a dédié à Avner Itai et aux Cameran une composition: "Le rêve des Cercles", le texte est du Rabi Nahman de Bratzlav. L'idée principale est la lutte de l'homme qui ose sortir des chemins battus. L'œuvre est forte et concentrée, elle est écrite pour un baryton, un chœur et quatre instruments. Yaron Windmueller a chanté ce rôle avec une belle compréhension du texte et une voix expressive. La chorale dont la diction est exemplaire dans un texte parlé et chanté, répondait au soliste. Nous avons senti dans cette première exécution de l'œuvre, qu'elle n'a pas encore été assimilée à fond par les exécutants.

Dans la seconde partie du concert, nous avons entendu la Messe en Do Maj. de Beethoven, où les voix de la chorale d'Ihud

s'entrelaçaient avec celle des chanteurs Cameran. La belle voix et la musicalité de Gilah Yaron ont fait merveille dans cette œuvre. Sous la baguette d'Avner Itai, tout ce grand appareil comprenant l'Israël Chamber Orchestra a donné une exécution nuancée et bien stylée de cette messe. ETEL SUSSMAN TAUBÉ

מוסיקה בת שמי"ן - שיאים נבחרים

מאת ישראל דליות

העליון" בכפר בלום, ארוע שאורגן, בפעם השניה, על ידי "קול המוסיקה" ברשות השידור והמועצה האיזורית גליל עליון. שבוע שהצטיין באיכות ובאווירה עם תכניות מעניינות.

היו לנו גם "ליטורגיקה 1985" שבמסגרתו השתתפה מקהלה מצויינת, "ארס נובה" מרנמרק (החוזרת לביקור בישראל בימים אלה) ו"נגינות" - ימי מוסיקה יהודית (בכפסח). אירוע שנתי חדש המתוכנן גם לשנה הבאה, לאחר שיפורים ושינויים.

כפילהרמונית זכינו לביצוע מסעיר של ה"רקוויאם" מאת ורדי, כקונצרטס מיוחדים לציון 25 שנה להופעתו הראשונה של זובין מהטה עם התזמורת וליום הולדתו ה-50. אירוע יוצא דופן היה ביקורו הראשון בארץ של המנצח הגדול קורט מאזור (ממזרח גרמניה) שהגיש פרשנות מרשימה של הסימפוניה השלישית מאת ברוקנר. אחד הביצועים המרתקים של העונה היה של "סוויטת מחול" מאת בארטוק בניצוח מיונג והאן צ'ונג. הצלחה אחרת - נישואי פיגרו" של מוצארט, בבימוי מלא, באופרה הישראלית החדשה בניצוח יאב תלמי. האופרה תועלה שוב בסתיו השנה.

גולת כותרת בעונה המוצלחת של הסינפוניה הישראלית בארשבע היה ביצוע גריר ביופיו וברמתו של הסימפוניה התשיעית "הגדולה" מאת שוברט בניצוח מנרי רודן.

כפסטיבל ישראל היו כמה הפתעות: הקונצרטס של רביעיית "אלבן ברג" הנפלאה (מאוסטריה) ש"קפצה" ליירושלים ברגע האחרון, לאחר שרביעיית גוארני האמריקאית ביטלה את השתתפותה, זמן קצר לפני הפסטיבל. ביצוע ראשון בארץ של "מוזמורי מריה" (תפילות מנחה) מאת קלאודיו מונטוורדי, עם סולנים, מקהלה ותזמורת מגרמניה ומאנגליה (בניצוח פרידר ברניוס), הופעת האנסמבל הצרפתי "ונאנס פורטונאט" - בשירת קודש לפי המסורת המערבית, החד קולית והרב קולית, מהמאה ה-6 ועד ה-13 ו"ערב בכורות" של מוסיקה בת זמננו, עם קבוצת "מוסיקה נובה" בהדרכת ליאור שמברל.

לקראת סיום העונה התקיימו הופעות מלהיבות של שתי תזמורות נוער - "גדנ"ע מתא"ן" הישראלית, בניצוח מנרי רודן והפילהרמונית הצעירה מגרמניה המערבית בניצוח גארי ברתיני.

התזמורת הקאמרית הקיבוצית השמיעה, בין השאר ביצוע ראשון בארץ של יצירה קולית נדירה מאת רספיגי עם הסולנית מירה זכאי ושני ביצועים יפים של "גלוריה" מאת ויואלדי (בהשתתפות מקהלת האיחוד) בניצוח סירני הארט ושלום רונלי ריקלים.

במסגרת הזמריה ה-14 שמענו ביצוע מרגש של ה"גלוריה" מאת פרנסיס פולנק (מ-1960) בהשתתפות כמה מקהלות מהארץ ומחול"ל.

שיא משמעותי וחשוב היה ביצוע הבכורה של יצירה חדשה מאת המלחין הישראלי יוסף טל בן ה-75: "חלום העיגולים" לבריתון, למקהלה ול-4 כלים, שהולחנה לכבוד חג העשור של "זמרי קאמרון" והוקדשה למקהלה ולמנצחה אבנר אתי. הסולן היה - ירון וינרמילר. יצירה מצויינת וחסרת פשרות לפי ספור של רבי נחמן מבראצלאב. מעבר לתוכן עצמו, במלים של הסיפור, מנסה המוסיקה - כדברי המלחין - לתת ביטוי למאבק של אדם אשר פורץ מוסכמות וזוכה בסוף דרכו הקשה לקטוף את פרי עמלו. מן הראוי היה לחזור ולהשמיע את היצירה בפומבי ובשידורים ברדיו.

לחובבי המוסיקה בארץ מצפה עונה חדשה מגוונת ומעניינת. במוקד העונה יעמדו, כמובן, אירועי היובל התגינים של הפילהרמונית ופסטיבל מאה שנה להולדת ארתור רובינשטיין. עונת היובל של הפילהרמונית גם פותחת כאן את סיכום העונה החולפת, שהיתה גרושה במוסיקה טובה ובהישגים כולטים בתוכן ובניצוח.

החוויה הבלתי נשכחת, ממש בסוף השנה, לרגל פתיחת עונת היובל של הפילהרמונית ולסיום סיורה בארה"ב ובאירופה היתה הביצוע המקסים, שופע החרוזה והרגשות, של הסימפוניה התשיעית "מן העולם החדש" מאת רבוואק. הפרשנות האישית של ליאונרד ברנשטיין נתנה ליצירה רעננות מחודשת. מרגש להיווכח בקשר העמוק וההרוק שבין המוסיקאי הרגול והתזמורת, המשתפים פעולה קרוב ל-40 שנה. הנגנים הגיבו כאיש אחד. שמענו רבוואק במלוא תפארתו, בניצוח אחד מגדולי המנצחים בדורנו, מהבודדים המסוגלים באמת לעורר בתזמורת את הרצון לנגן ואת האהבה לכל צליל ופיסקה נעימתית. חבל מאד שהקונצרט הבלתי נשכח לא הועבר ישירות על ידי הטלוויזיה הישראלית או לפחות הוקלט לשידור בעתיד.

התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור מתחילה תקופה חדשה, בתום כהונתו של גארי ברתיני כמנהלה המוסיקלי. בחנוכת אולם הקונצרטס המשוכלל ע"ש הנרי קראון שמענו ביצועים מצויינים של ה"קאנטאטה לשבת" מאת מרדכי סתר והסוויטה השניה מתוך "דאפניס וכלואה" מאת ראול.

הצלחה גדולה היתה ל"ימי המוסיקה הקאמרית בגליל

אמש בקונצרט / ישראל דליות

הזמריה ה-16 יצאה לדרך

בקונצרט חגיגי, באווירה עליזה וססגונית, נפתחה אמש בבנייני האומה הזמריה ה-16, והשנה – שמחה כפולה, משום שמציינים בה את יום ההולדת ה-40 של המפעל המוסיקלי הזה. הזמריה עברה כברת דרך ארוכה מאז שנת '52. אז, נפתח האירוע בטקס המוני על הר הצל כשירה אדירה של שירים עבריים ובניצוחו של שלמה קפלן. במרוצת השנים חלו תמורות ושינויים בתוכן וברפרטואר של הזמריה, והדגש כיום הוא על סדנאות ויצירות אמנותיות.

אמש בקונצרט נכחו כאורחי כבוד שוחרי זמר ותיקים, שהשתתפו בזמריה הראשונה בכיצוע מרגש של מקהלת הקיבוץ הארצי בניצוח יובל בן עוזר, הושמעה היצירה "וקיבצתי אתכם", מאת חיים אלכסנדר. היצירה נכתבה במיוחד בעבור הזמריה הראשונה. המלחין, שנכח באולם, הוזמן לבימה וקיבל כאות הוקרה ממנהלת הזמריה, אסתר הרליץ, את פסלון הזמריה.

ממקום מושבן שרו מקהלות אורחות מחמש יבשות. המצטיינת במעמד זה, היתה המקהלה מסואטו שבדרום-אפריקה. היא הפגינה עושר קולי ועוצמה. מקהלות הילדים הישראליות "לירון" ו"פעמון", בניצוחה של רונית שפירא, השמיעו בכיצוע נאה את "דברי שיר" מאת עובדיה טוביה, למלים של שלום שבזי.

חשיבות אמנותית אמיתית העניקו לקונצרט שתי יצירות מרכזיות: האחת היא "חלום העיגולים", של יוסף טל לפי טקסט של רבי נחמן מברסלב. זו יצירה קשה ותובענית שהשמיעו אותה בכיצוע מגובש ומשכנע המקהלה הלאומית "דינת", ארבעה נגנים מ"מוסיקה נובה" והבריטון דני אטינגר. הורגש היטב המנצח אבנר איתי, כמי שמאמין ביצירה ואוהב אותה. אל כיצוע היצירה השנייה, מזמור תהילים מ"ב של מגרלסון – יצירה חגיגית מרוממת הכתובה בשאר רוח, הצטרפו מקהלת האיחוד, התזמורת הסימפונית ירושלים והסולנית הסופראן סיון רותם.

שרת החינוך והתרבות, שולמית אלוני, שנכחה בקונצרט, התקבלה בתשואות רמות וממושכות על ידי הקהל הרב. בדרכיה ציינה שהיא נרגשת מקבלת הפנים החמה, וכי זו לה הופעה פומבית ראשונה כתפקיד לפני קהל כה גדול. אלוני אמרה בדברי הברכה: "השיר תמיד מלווה אותנו. הקול האנושי הוא הביטוי האמיתי ביותר לנפש האדם, בשירי ערש, בחמלה ובתפילה. שירת המקהלה מסמלת קשב הרדי ויצירת הרמוניה – השאיפה הגדולה ביותר לחברה תרבותית, שאנו זקוקים לה".

27-07-1992

יצירות ושירים אמנותיים

הזמריה ה-16 עומדת להיפתח הערב בירושלים. תוכנית קונצרט הפתיחה מבטיחה מקוריות ועניין

מאת ישראל דליות

תשמיע את היצירה "וקבצתי אתכם", של חיים אלכסנדר, שנכתבה בשביל הזמריה הראשונה והפכה להיות אחת החשובות ברפרטואר הישראלי. בין המשתתפות, חמש מקהלות אורחות מחמש יבשות, ביניהן מקהלה מסואטו שבדרום אפריקה, וכן המקהלה הלאומית "רינת", מקהלת האיחוד ומקהלה רבת משתתפים של כל באי הזמריה, בניצוח וילי גוהל משווייץ שינצח על "ירושלים של זהב".

היצירות המרכזיות: תהילים מ"ב מאת מנדלסון לזמרת סופראן, מקהלה מעורבת ותזמורת סימפונית (הסולנית היא סיון רותם), ו"חלום העיגולים", יצירה מצויינת מאת המלחין הישראלי יוסף טל, שנכתבה במיוחד לעשור לזמרי קאמרן ואשר ביצוע הבכורה שלה היה בנובמבר 1985. היצירה, לטקסט מאת רבי נחמן מברצלב (שנערך בידי מיכל גוברין), חוברה לכריטון, מקהלה וארבעה נגנים כויולה, קלרנית-בס, סקסופון טנור וקרן יער. זהו חלום סוריאליסטי על מאבקו של אדם, המעז לחדש וליוזם תוך בטחון בשליחותו ועימותים עם החברה שמסכיבו (הסולן: דני אטינגר). היצירה הוקרשה לאבנר אתי, לשעבר המנהל המוסיקלי של זמרי קאמרן, אשר ינצח עליה הערב. מדובר ביצירה חשובה ומעולה. ככל מדינה נאורה היתה יצירה כזאת, מאת מלחין בכיר, יוצאת לאור בהקלטה משוכחת בתקליטורים. אצלנו לא חושבים על דברים כאלה, שהם חלק מחיי התרבות במדינות כה רבות.

הזמריה ה-16, העומדת בסימן 40 שנה לקיומה, עומדת להיפתח הערב בקונצרט חגיגי בבנייני האומה בירושלים. הזמריה, שהוא מפעל מוסיקלי עם תשומת לב מרובה למקהלות יהודיות אורחות מחו"ל, נולדה ב-1952 כרעיון של אהרון צבי פרופס. היא תתקיים על הר הצופים בקמפוס האוניברסיטה העברית, עד ל-6 באוגוסט.

במרוצת השנים עברה הזמריה שינויים באופייה ובתכניה המסורתיים, וכיום נראה שהדגש הושם על יצירות ושירים אמנותיים מאת מלחינים שונים. לא דווקא שירים עממיים. ייחודה של הזמריה בסדנאות המגוונות. השנה תתקיימנה 11 סדנאות בהדרכת מנצחי מקהלות מנוסים מן הארץ ומחו"ל. בין הנושאים המרכזיים בסדנאות אלה: שירת ילדים, שירת לדינו של יהודי ספרד, "תפילות ערבית" של מוצרט, יצירות מתקופת הרנסנס, הבארוק ושירי עם מתרבויות שונות, יצירות של פנדרצקי ולימור שיר חדש - "העצמות היבשות" מאת המלחין הישראלי משה רסיוק, שנכתב בהזמנת הזמריה.

את הישגיהן בלימור הרפרטואר, החדש ברובו, תוכלנה המקהלות להפגין בקונצרטים הפתוחים, בסיום הזמריה.

קונצרט הפתיחה החגיגי מבטיח להיות מעניין ומקורי ותוכניתו נערכה הפעם בהבנה ובקפידה. מקהלת הקיבוץ הארצי